

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษากรณี บ้านโรงน้ำแข็ง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้ของชุมชน และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสมาชิกในชุมชนบ้านโรงน้ำแข็ง

ในการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกเป็นการประเมินความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการเตรียมชุมชน และการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวางแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ เริ่มจากการสำรวจพื้นที่จริง การจัดทำฐานข้อมูลกิจกรรมตามสภาพพื้นที่ และกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว สำหรับในช่วงที่ 2 เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนด้านการจัดการพร้อมปรับแผนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติ ผ่านการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความพร้อม การบริหารจัดการ พร้อมกำหนดแผนกิจกรรมนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสรุปบทเรียนร่วมกัน ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวพบว่า องค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน เกิดจากเงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการทุนในชุมชนที่มีอยู่เดิมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทุนที่เป็นวิถีชีวิต ทุนที่เป็นทรัพยากรคน หรือคณะทำงานในชุมชน ทุนด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดการเชิงพื้นที่ และพัฒนากิจกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ชุมชนยังมีวิธีการสร้างการเรียนรู้ค่อนข้างเป็นระบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

สำหรับเงื่อนไขที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชุมชนโรงน้ำแข็งเป็นชุมชนที่ลักษณะของการพึ่งตนเองโดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ มีผู้นำที่มีความคิด ความตั้งใจ และตัดสินใจ โดยการปรับสภาพชุมชนที่อยู่ในภาวะวิกฤตให้เป็นโอกาสในการพัฒนา การเป็นชุมชนที่มีระบบสังคมและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะความเป็นเครือญาติและความเป็นพวกพ้องส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี การมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใช้ร่วมกัน โดยเฉพาะแม่น้ำสะแกกรังที่มีความโดดเด่น นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนโรงน้ำแข็งยังมีความกระตือรือร้นพร้อมจะเรียนรู้อยู่เสมอ

ส่วนการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้อาศัยกิจกรรมการสร้างความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง การจัดเตรียมคณะทำงานระดับชุมชน การเดินทางไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงโดยการ

กำหนดแผนงานโดยชุมชน กำหนดเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ข้อเสนอเพื่อการพัฒนา

จากผลการวิจัยการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนโรงน้ำแข็ง ในครั้งนี้ เห็นว่า

- ควรมีการสร้าง ความเข้าใจกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จากการลงพื้นที่พบว่า หน่วยงานในระดับท้องถิ่นจะให้ความสำคัญน้อยมาก ขณะเดียวกันกิจกรรมของโครงการวิจัยอยู่ในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหาร และสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลกระทบต่อทำให้กิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น คณะผู้วิจัยควรต้องปรับเปลี่ยนเพื่อหาวิธีการเพื่อให้ความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่โดยรัฐฯ จังหวะในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น

- การพัฒนาการเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชน ต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งหากแกนนำชุมชนไม่เข้าใจ และขาดความมั่นใจ จำเป็นต้องประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการอบรมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาความคิด การตัดสินใจ การพัฒนาแนวทางเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านการเรียนรู้จากปฏิบัติจริงแก่ชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

- การนำงานวิจัยไปประยุกต์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนอื่น ๆ ในเบื้องต้นจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูล และสร้างความเข้าใจกับชุมชนก่อน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมของคนในชุมชนน้อยที่สุด

This research is an operation one being done at Ban Rong Nam Khaeng, Mooh 5, Tambon Thasung, Muang District, Uthaitanee. The aims of the research are to study the development of community knowledge on eco-tourism and to encourage villagers to build up their learning process on developing eco-tourism in their own community.

The process of doing research is divided into 2 stages. In the first stage, researchers and villagers participate in community survey and evaluation to assess readiness of the community for development of eco-tourism. Activities in this stage are building awareness of villagers, cooperating in community study, surveying and collecting data and information of the community at site, planning community eco-tourism with villagers' participation. In the second stage, researchers and villagers participate in building up learning process to gain more knowledge on community eco-tourism. Activities in this stage are developing villagers' knowledge on community eco-tourism including management of eco-tourism by creating study visits to some advanced and developed communities, replanning the community eco-tourism and creating some pilot activities according to the final plan.

The outcome and finding of the research are that knowledge on eco-tourism of the community is arised by some important conditions. They are management of community capital espacially community ways of life, human resources, money capital, know how on the management of community spaces and natural resources for eco-tourism activities ; and the well creation of knowledge on systematic management of activities which will help building up readiness to run eco-tourism business.

The important conditions of Ban Rong Nam Khaeng community are strong social system and culture espacially common bond among relatives, rich resources being consumed together espacially Skaekrang River and villedgers are ready to learn

and gain more knowledge. The creation of learning process on eco-tourism help building up good pilot activities for the community especially pilot tour routes for eco-tourism in the community.

Suggestions & Recommendations.

The outcome and finding of the research point out that :-

1. The well understanding on research activities among villagers and local organization leaders is very important. During the time of doing this research is the same time of campaigning for election of local organization administrators, so they didn't pay attention to the research process. The impact is that the research process hasn't flown continuously. Researchers should have estimated any situations which will be problems to the research process. Moreover, research process should be designed flexibly to any uncertain situations.

2. The creation of learning process to gain knowledge on eco-tourism needs villagers' participation and should be started by building up well understanding among villagers. If it is not, cooperation of local organization is needed.

3. To bring the outcome and finding of this research to implement in any other communities needs a pilot survey of data and information of the community to be used and building up awareness and well understanding among villagers. This is to prevent any impacts on implementation.